

מראי מקומות - פסחים מ.ב.

ו. ולא תגביה ידה מן התנור עד שתגמור את כל הפת רש"י פירש, שתהא עוסקת בבצק כל שעה. והקשה הר"ן (יב: בדפיו), שאם כן היה לו לומר ולא תגביה ידה מן העיסה. ולכך ביאר שגזרו חכמים שלא תעסוק בדברים אחרים כלל, שמא תמשך אחריהן, ולא תדקדק בשיעור שהיית העיסה, אבל לא אסרו עליה לעסוק בענין התנור בינתיים, שהרי הוא צרכו של פת, ולא תבא על ידי זה להשהותו יותר מדאי.

ז. עברה ולשה מהו וכו' פירש רש"י, שדין זה שונה ממה שאמרו לגבי בצקות של נכרים שאדם ממלא כריסו מהם, מפני שעברה על דברי רבה ויש לקונסה. וכתב הר"ן (יב: בדפיו) שלפי זה אם עשתה כן בשוגג, אין קונסין אותה. אולם השפת אמת הביא את דברי הרא"ש בשם הבעל העיטור, שאין איסור לאכול מצה זו, אלא שאי אפשר לקיים בזה מצות מצה בליל פסח, והרי זה ממש כמו בצקות של נכרים. והרא"ש כתב על זה דלא נהירא, לפי שכל שהאיסור הוא מחשש חימוץ, אין לחלק בין לילה הראשונה לשאר הימים.

וכתב השפת אמת שיש לומר, שלענין שאר ימי פסח אין איסור משום שיכולים לסמוך על הסדקים וכו' לדעת שאינו חמץ. אבל כיון שעשתה דבר שפעמים מביא לידי חמץ, נמצא שחסר בשמירה, ולכך אמרו שאין יוצאים בה חובת מצה בליל ראשון אף שהמצה בעצמה כשרה היא. והר"ן עצמו מחלק בין דין זה לבצקות של נכרים, ששם מדובר שהנכרי לש העיסה בפניו, ויודע בודאי שלא נתחמץ, מה שאין כן כאן.

אלו עוברין

ח. ואלו עוברין בפסח פירש רש"י, עוברים בכל יראה ובכל ימצא. והתוס' הקשו, שהרי משמע שכל אלו שבמשנה מרבים מ'כל מחמצת', ואין ללמוד מזה אלא אכילה, ומנין לרבות גם לענין בל יראה. ולכך פירש ר"ת שעוברין היינו מעל השלחן, שאינן נאכלים, אבל אין בהם איסור בל יראה. וכתב הר"ן שקושיית התוס' קשה רק לענין חמץ נוקשה שכתוב במשנה, אבל לענין תערובת חמץ, יש לומר שכיון שלא נתבטלו, ממילא שייך בהם גם איסור בל יראה. אבל רבינו דוד כתב שאף לענין חמץ נוקשה יש לתרץ, שאף שמכל מחמצת התרבה חמץ נוקשה לאיסור אכילה, ממילא מרבים גם לענין דין השבתה, שהרי דין השבתת שאור הוקש לאכילת חמץ.

ולענין חיוב בדיקת חמץ במינים אלו לדעת ר"ת שאינם אסורים אלא באכילה, כתב הרא"ש (סי' א') שהוא תלוי בטעם חיוב הבדיקה, שאם החשש הוא שמא יבא לאכלו בפסח, גם לענין דברים אלו יש חיוב בדיקה. אבל אם החיוב הוא משום בל יראה, שצריך להחמיר שלא יהא אצלו אפילו אם ביטלו, כיון שבדברים אלו אין איסור בל יראה לא יהא חיוב לבדוק אחריהם.

א. לאמר לימד על כל הפרשה כולה שיהא בלא תעשה בשו"ת חת"ס (או"ח סק"ד ד"ה והנה היה) הביא את ביאור הקרבן אהרן בדרשה זו, שאי אפשר לומר ש'לאמר' בא לומר שצריך לאומרו לישראל, שהרי לאחר מכן כתוב 'דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת', הרי כאן דיבור ואמירה לישראל, ולכך דורשים את 'לאמר' כאילו כתוב לא אמור. וכתב החת"ס שמבואר שצריך דיבור ואמירה לכל ציווי שבתורה, ורק מכיון שכבר כתוב כאן דיבור ואמירה דרשו 'לאו אמור'.

אלא שהקשה, שבשלמא לענין מתפיס תמימים לבדק הבית שייך לומר כן, אבל לגבי פסח איך מפרשים כן, הלא לא כתוב שם לשון אמירה אלא 'דברו אל כל עדת' וכו'. והאריך לפרש שהוא תלוי בנידון האם ציווי הפסח שנפרשת בא הוא המשך הדיבור של החדש הזה לכם ראש חדשים, ושם הלא כתוב ויאמר ד' אל משה וגו' בארץ מצרים לאמר החדש הזה וכו', ואם המשך אחד הוא, יש לומר שאין צריך לכתוב פעם נוספת לאמר לענין קרבן פסח, ולכך דורשים שבא לומר לאו אמור להם.

ב. ואין שופכים במקום האישבורן

פירש רש"י, שיש בקעים בקרקע, שהמים נאספים ושוהין בתוכן, ואין נבלעין ומחמיצין. והקשה המגן אברהם (סי' תנ"ט סק"ט), מה בכך אם יחמיצו, הרי שופכים והפקירים. ותירץ, שאף על פי כן לכתחילה יש ליהזר שלא יבואו לידי חימוץ. והפרי מגדים (א"א שם) תירץ שבשופכן קודם זמן האיסור אכן יבלע בקרקע עד זמן איסור, אבל אם שופכן לאחר זמן האיסור יש לחוש שמא אחר יהנה מהם קודם שיבלעו. עוד כתב, שמדובר בשופכן ברשותו ובזה אין ראייה שהפקירן, ומכל מקום בשופך קודם זמן האיסור מותר משום שיש לסמוך שישתוהו העורבים קודם זמן האיסור.

ג. דרשה רב מתנה בפפוגיא למחר וכו'

הקשה השפת אמת לשם מה הביאה הגמרא מעשה זה, הלא לכאורה אין מזה נפקא מינה להלכה. ותירץ, שבאו ללמדנו דבפני עמי הארצות צריכים לפרש הדברים בבידור, ולא לומר בלשון סתום כיון שיכולין לטעות. עוד תירץ על פי מה שכתב הבית יוסף (או"ח תנ"ה), שבתוך הפסח דרש להם כן, והחידוש הוא שבמקום שאין מים שלנו מותר ללוש גם במים שלא לנו, שהרי לא מצינו שאסר להם ללוש, והתענו מלאכול.

ד. אשה לא תלוש בחמה

הריטב"א הביא את דברי הגמרא ביומא (כח:): שהאיסור הוא אפילו ביום המעונן במקום שרואה פני הרקיע, ואפילו אם אין חמה באותו מקום עתה. אבל במקום שאין החמה מגיעה אפילו ביום שהחמה זורחת, אין איסור אפילו ביום שהשמש זורחת ממש.

ה. ולא בחמי חמה

הריטב"א גרס שלא תלוש גם בחמין, והקשה שדין זה פשוט הוא, שהרי אם בחמה לא תלוש, כל שכן שבחמין אסור. ותירץ שאסור ללוש בחמין אפילו לאחר שנצטנן. עוד תירץ, שלעולם האיסור הוא רק בזמן שהם פושרין, והרי זה כזו ואין צריך לומר זו קתני.